

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ GMINY LUBOMINO Z
ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY ZA 2023 ROK**

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Współpraca z rodziną w celu poprawy jakości opieki sprawowanej przez rodziców.....	3
3. Zapewnianie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny.....	5
3.1 Rola asystenta rodziny.....	5
3.2 Realizacja zadań przez asystenta rodziny.....	5
4. Zapewnienie wsparcia i opieki w rodzinach zagrożonych.....	7

1. Wstęp

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r., poz. 177) usystematyzowała zadania i obowiązki jakie poszczególne organy państwa są zobowiązane wypełniać dla jej dobra. Ustawa wskazała zadania, jakie gmina ma wypełniać względem rodziny i dzieci. Szczególnie bowiem dzieci są narażone na niebezpieczeństwa wynikające z zaniedbań ze strony dorosłych. Ustawa określiła formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania i wspierania systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

Rada Gminy Lubomino Uchwałą Nr XXXIII/221/2022 z dnia 16.03.2022 r. przyjęła Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024. Program określa kierunki pracy z dziećmi w rodzinach dysfunkcyjnych oraz pomoc dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

2. Współpraca z rodziną w celu poprawy jakości opieki sprawowanej przez rodziców

Rodzina jako jednostka stanowiąca centrum działań opiekuńczo-wychowawczych jest narażona na różnego rodzaju problemy i dysfunkcje. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podejmując pracę z rodziną, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;

- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Na terenie Gminy Lubomino pracę z rodzinami mającymi trudności opiekuńczo - wychowawcze prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Współpracę z rodzinami poza asystentem rodziny podejmują wszyscy pracownicy GOPS. Pracownicy socjalni odwiedzają rodziny, prowadzą rozmowy, informują o możliwościach uzyskania wsparcia np. w postaci poradnictwa psychologicznego, prowadzą monitoring dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, podejmują współpracę z kuratorem zawodowym, społecznym, dzielnicowymi, pracownikami placówek oświatowych. W rodzinach, w których występuje problem z uzależnieniami przy współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kierują osoby uzależnione na leczenie odwykowe.

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone przez pracowników tutejszego Ośrodka osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne realizowane było przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Pracownicy GOPS udzielali na bieżąco porad specjalistycznych podopiecznym ośrodka. Osoby skierowane przez pracowników GOPS korzystały także z porad psychologa w tutejszym Urzędzie Gminy, finansowanego ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 2023 r. z poradnictwa psychologicznego skorzystało 58 osób.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubominie udzielali wsparcia i pomocy rodzinom przeżywającym trudne sytuacje związane z przemocą domową. W 2023 r.

10 rodzin z terenu gminy było objętych procedurą Niebieskiej Karty. W rodzinach tych znajdowało się 30 dzieci. W ramach współpracy interdyscyplinarnej podjęto szereg działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej oraz zaprzestania jej stosowania przez sprawców przemocy.

Wszystkie podejmowane działania mają odzwierciedlenie w prowadzonej dokumentacji asystenta i pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubominie.

3. Zapewnianie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubominie corocznie składa wniosek o zaplanowanie w budżecie środków finansowych na zatrudnienie asystenta rodziny. W 2023 r. Gmina Lubomino wydatkowała na zatrudnienie asystenta rodziny 70 498,56 zł. Środki te pochodziły z budżetu gminy.

3.1 Rola asystenta rodziny

Praca asystenta rodziny ma inny charakter niż praca pracownika socjalnego. Asystent spotyka się z rodziną częściej. Ze względu na zadaniowy system pracy, może odwiedzać podopiecznych po godzinach pracy ośrodka. Rola asystenta to przede wszystkim niesienie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym, z małoletnimi dziećmi, w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, psychologicznych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Asystent motywuje członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz poszukiwania i podejmowania pracy zarobkowej. Wspiera i zachęca do podejmowania w razie konieczności leczenia specjalistycznego, w tym odwykowego.

Rola asystenta polega na całościowym wspieraniu rodziny, wspomaganie rozwoju kompetencji poszczególnych jej członków. Nadrzędnym celem jego pracy jest przeciwdziałanie konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Asystent rodziny prowadził pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Na prośbę klientów pomagał w instytucjach i urzędach załatwiać sprawy bieżące. Asystent rodziny zgodnie z przepisami prawa, aby skutecznie i efektywnie wywiązać się z nałożonych obowiązków, może pracować z nie więcej niż z 15 rodzinami jednocześnie ze względu na złożoność zadań związanych z problemami rodzin (np. ich bezradność, ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, problemy emocjonalne, choroby psychiczne).

3.2 Realizacja zadań przez asystenta rodziny

W 2023 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubominie zatrudniał 1 asystenta rodziny na podstawie umowy o pracę. Asystenturą objętych było 12 rodzin, w których znajdowało się 30 dzieci. Priorytetem w działaniach asystenta było zabezpieczenie małoletnich dzieci, jak również pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i opiekuńczo-wychowawczych.

Asystent rodziny pracował z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub przez nią wskazanym. Towarzyszył na prośbę rodziny w różnych instytucjach, takich jak: szkoły, urzędy, PCPR, sąd, w spotkaniach z psychologiem, lekarzem i terapeutą uzależnień.

Wspierający charakter działań asystenta pozwalał na zmianę postaw klientów, poprzez budowanie poczucia własnej wartości, odpowiedzialności za rodzinę. W rodzinach objętych asystenturą spektrum problemów koniecznych do rozwiązywania i pracy było bardzo duże. Rodziny dotknięte były problemami zdrowotnymi, uzależnieniami, kłopotami finansowymi. Liczna grupa problemów z jakimi musiał się zmierzyć asystent rodziny związana była z problemem uzależnienia rodziców od alkoholu. Praca w tym zakresie jest trudna, budziła niezadowolenie i agresję ze strony osób uzależnionych. Asystent rodziny zachęcał rodziców do spędzania czasu z dziećmi, pomagał dzieciom w pracach domowych, uczył rodziców wspierać dzieci w procesie edukacji.

W niektórych rodzinach konieczny był trening budżetowy, organizowanie planu dnia. Trening budżetowy obejmował planowanie domowego budżetu, analizę dochodów i wydatków. Asystent pomagał w załatwianiu spraw urzędowych dzięki czemu rodziny uzyskiwały dodatkowe świadczenia.

Średni czasookres pracy rodzin z asystentem w 2023 r.

- Powyżej 3 do 12 miesięcy – 4 rodziny
- Powyżej 12 miesięcy – 8 rodzin

Główne problemy, z jakimi borykały się rodziny objęte opieką i wsparciem asystenta rodziny:

- bardzo niskie i niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze;
- brak zdiagnozowania dzieci pod kątem zaburzeń zachowania, trudności szkolnych;
- brak stałego zatrudnienia u rodziców dzieci;

- kryzysy rodzinne;
- uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie;
- problemy szkolne dzieci i młodzieży;
- trudności finansowe rodzin.

Rola asystenta rodziny w udzielaniu wsparcia ww. rodzinom polegała m.in. na:

- opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a także dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny;
- udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi;
- wspieraniu aktywności społecznej rodzin;
- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- prowadzeniu działań zaradczych w sytuacjach kryzysowych;
- reprezentowaniu interesów rodziny w instytucjach publicznych, placówkach.

W 2023 roku asystent zakończył pracę z 1 rodziną ze względu na osiągnięte cele.

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie. W 2023 r. asystent rodziny brał udział w następujących szkoleniach: „*Nowe Zespoły Interdyscyplinarne, zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*”, „*Praca asystenta rodziny – krok w dobrym kierunku*”, „*Przeciwdziałanie przemocy domowej po zmianach*” „*Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dzieci*”, „*Przeciwdziałanie przemocy seksualnej wobec dzieci poprzez rozpoznawanie i reagowanie*”, „*Trener umiejętności społecznych TUS SST*”.

4. Zapewnienie wsparcia i opieki w rodzinach zagrożonych

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mówi, że rodzina może otrzymywać wsparcie m.in. poprzez działanie rodzin wspierających. Zakłada również, że rodzinami wspierającymi powinny być rodziny z najbliższego otoczenia dziecka. Praktyka pokazuje, że rodziny wspierające, wywodzące się ze środowiska rodziny wspieranej, często nie posiadają odpowiednich kompetencji do wykonywania usług na rzecz innej rodziny. Asystenci rodziny jednak często współpracują z rodzinami, które nieformalnie angażują się w pomoc na rzecz innych rodzin. Wsparcie obejmuje pomoc w rozwiązaniu problemów ekonomicznych oraz modelowanie właściwych postaw rodzicielskich. Jednym z działań na rzecz rodzin wspieranych jest między innymi pomoc materialna, szczególnie przy zakupie wyprawki szkolnej, organizowaniu świąt, przeprowadzaniu remontu itp. Rodziny udzielają także porad dotyczących właściwego gospodarowania budżetem domowym lub wyborze odpowiednich materiałów budowlanych. Są pomocne w kształtowaniu prawidłowych relacji interpersonalnych w rodzinach wspieranych, utrwalają wartości i normy przyjęte w naszym społeczeństwie. Osoby szczególnie mocno zaangażowane w takie działania nie chcą zawierać umów, wolą pozostawać anonimowe, a ich pomoc jest bezinteresowna.

Wachlarz działań pomocowych realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Urząd Gminy w Lubominie można podzielić na dwa główne obszary: wsparcie materialne i pozamaterialne.

Świadczenia pieniężne realizowane są na podstawie ustawy o pomocy społecznej i głównie przyjmują formę zasiłków.

Świadczenia niepieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej to m.in.:

- praca socjalna;
- interwencja kryzysowa;
- dożywianie i pomoc żywnościowa;
- poradnictwo specjalistyczne.

Oprócz ustawowych zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej po raz kolejny zaangażował się w akcję „Szlachetna Paczka” dzięki czemu w grudniu 2023 r. pomoc rzeczową otrzymały 5 potrzebujących rodzin z terenu Gminy Lubomino w tym 2 rodziny z małoletnimi dziećmi.

Na mocy porozumienia o współpracy przy realizacji zadania pod nazwą: Organizacja wycieczki dla dzieci i młodzieży z terenu województwa warmińsko–mazurskiego finansowanego ze środków Warmińsko–Mazurskiego Kuratora Oświaty pracownik socjalny GOPS w Lubominiu koordynował organizacją nieodpłatnych kolonii letnich dla 10 dzieci z terenu Gminy Lubomino. W 2023 r. dzieci odpoczywały w miejscowości Gąsawa.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednym z zadań gminy jest prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Gmina Lubomino nie posiada placówek wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy. Zadania ww placówek realizowane są przez organizacje pozarządowe, kluby sportowe oraz świetlice szkolne działające przy placówkach oświatowych.

Obowiązek współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej wprowadza art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z nim gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka (przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej) wspólnie z powiatem ponosi koszty jego pobytu m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2023 r. Gmina Lubomino partycypowała w finansowaniu pobytu w pieczy zastępczej dziesięciorga dzieci. Koszt zadania wyniósł 75 348,65 zł. Wszystkie dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej postanowieniem Sądu Rejonowego w Lidzbarku Warmińskim. W 2023 r. nie było przypadków odbierania dzieci przez pracowników socjalnych w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia. Żadne z dzieci umieszczonych w pieczy nie powróciło do rodziny biologicznej.

Na realizację całości zadania wsparcia rodzin w 2023 r. Gmina Lubomino wydatkowała środki w kwocie 150 873,82 zł. Całość realizacji zadania finansowana była ze środków własnych Gminy.

Realizując zadania wynikające z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje ściśle w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lidzbarku Warmińskim, placówkami oświatowymi, Poradnią psychologiczno-pedagogiczną, Zespołem Interdyscyplinarnym, Komisariatem Policji w Ornecie, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej.

We wszystkich obszarach pracy z rodziną ważnym zadaniem jest prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy. W każdym przypadku rodzina stale objęta jest monitoringiem pracownika socjalnego, oraz asystenta rodziny. Celem działań jest wsparcie rodziny w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej lub trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej. Na podstawie monitoringu sytuacji dziecka pracownik socjalny ocenia skuteczność podejmowanych działań. Jeżeli życie i zdrowie dzieci nie jest zagrożone pracownik socjalny we współpracy z innymi specjalistami planuje działania wspierające i wzmacniające rodzinę.

W zakresie realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Lubomino zakłada w 2024 roku następujące działania i potrzeby:

- dalsze zatrudnianie asystenta rodziny i zapewnienie możliwości doskonalenia zawodowego;
- prowadzenie monitoringu dzieci zagrożonych kryzysem oraz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze z terenu Gminy Lubomino;
- zapewnianie rodzinom borykającym się z trudnościami wsparcia asystenta rodziny;
- zapewnianie rodzinom przeżywającym trudności dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych lub interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych;
- prowadzenie pracy z rodzinami biologicznymi, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, mającej na celu przywrócenie właściwych postaw i funkcji rodziny oraz powrót dzieci do rodzin;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny.

Wydatki w Dziale 855 Rodzina w 2023 r. przedstawiają się następująco:

Rozdział 85504 Wspieranie rodziny	Wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń	747,00
	Wynagrodzenia osobowe pracowników	70 768,00
	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	4 661,00
	Składki na ubezpieczenia społeczne	13 525,00
	Składki na Fundusz Pracy	1 849,00
	Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jedn. sam. teryt.	83 639,00
	Podróże służbowe krajowe	3 369,00
	Odpisy na ZFŚS	1 915,00
	Wpłaty na PPK	115,00
	Razem	180 588,00

Lubomino, dn. 26.02.2024 r.

Sporządził: